

Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπενησίου - Συνδέσμου «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός».
Σύναξις. Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός καὶ ἡ ἐποχὴ του, Πρακτικά συνεδρίου (Καρπενήσιον, 12-14 Ὀκτωβρίου 1984), Ἰθῆναι 1986, σελίδες 707.

Ὡς γεγονός μεγάλης ἐπιστημονικῆς καὶ πνευματικῆς σημασίας δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ τὸ τριήμερον συνέδριον τοῦ Καρπενησίου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σύναξις. Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός καὶ ἡ ἐποχὴ του», τὰς ἐργασίας τοῦ ὁποίου εἶχαμε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσωμεν. Τὸ συνέδριον ἐκεῖνο, ὀργανωθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπενησίου ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀόκνου Μητροπολίτου κ. Νικολάου Δρόσου καὶ τοῦ Συνδέσμου Καρπενησίου «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός» ὑπὸ τὸν δραστήριον Πρόεδρόν του κ. Παναγιώτην Βλάχον καὶ ἐνισχυθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Προυσοῦ, τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Νομαρχίας Εὐρυτανίας, ἐγνώρισε κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν μεγάλην ἐπιτυχίαν τόσον ἐξ ἐπόψεως εὐρείας συμμετοχῆς ἐκλεκτῶν ἐπιστημόνων καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὅσον καὶ ἐξ ἐπόψεως στάθμης ἀνακοινώσεων καὶ συζητήσεων.

Καρπὸς τοῦ συνεδρίου ἐκεῖνου εἶναι ὁ ὀγκώδης τόμος τῶν Πρακτικῶν του, ὁ ὁποῖος ἐξεδόθη ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Παναγιώτου Βλάχου.

Ὁ τόμος αὐτὸς προλογίζεται ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου, ὁ ὁποῖος παρηκολούθησε ἀγρύπνως καὶ εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τὰ τοῦ συνεδρίου καὶ κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπιτυχή αὐτοῦ ἔκβασιν, ἀπηύθυνε δὲ ἐμπνευσμένην προσλολιὰν πρὸς τοὺς μετέχοντας τοῦ συνεδρίου (σσ. 11-12 καὶ 31-33). Εἰς τὸν τόμον περιλαμβάνονται ἐπίσης πίναξ περιεχομένων (σσ. 15-16), τὸ χρονικὸν τοῦ συνεδρίου (σσ. 17-30), χαιρετισμοὶ καὶ προσφωνήσεις πρὸς τοὺς συνέδρους ἀπὸ τὸν νομάρχην Εὐρυτανίας, τὸν δήμαρχον Καρπενησίου, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σινᾶ κ. Δαμιανὸν καὶ ἐκπροσώπους διαφόρων σωματείων, μηνύματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ ἄλλων, καταληκτικὴν προσφώνησιν τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου πρωτοπρεσβυτέρου Καρπενησίου κ. Ἀγγέλου Παπαθανασίου καὶ ἔκθεσιν τοῦ προέδρου τοῦ συνεδρίου κ. Παν. Βλάχου περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου (σσ. 34-74). Ἐν τέλει τοῦ τόμου παρατίθενται ἀπηγήσεις-κρίσεις τοῦ συνεδρίου (σσ. 671-693) καὶ συνοπτικὸν εὐρετήριο (σσ. 697-707).

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ τόμου (σσ. 75-670) καταλαμβάνουν, ὡς εἶναι φυσικόν, αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις, εἰκοσιεπτὰ τὸν ἀριθμόν, τὰς ὁποίας, ἔκαναν ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνηταὶ διαφόρων εἰδικότητων (φιλόλογοι, θεολόγοι, νομικοὶ, ἱατροὶ καὶ ἄλλοι), μεταξὺ τῶν ὁποίων καθηγηταὶ διαφόρων Πανεπιστημίων τῆς χώρας, διευθυνταὶ ἐρευνητικῶν Κέντρων καὶ βιβλιοθηκῶν καὶ ἄλλοι. Αἱ ἀνακοινώσεις αὐταὶ καλύπτουν ἓν εὐρύτατον φάσμα θεμάτων, ἱστορικῶν, κοινωνιολογικῶν, θεολογικῶν, φιλολογικῶν, γλωσσικῶν, κολλιτεχνικῶν κ.ἄ. Ἐνταῦθα δὲν εἶναι δυνατὴ βεβαίως ἡ κρίσις περὶ ὅλων τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ τόμου, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶναι ἀξιολογώταται καὶ πρωτότυποι.

Διὰ τοῦτο περιοριζόμεθα εἰς ἀπλὴν μνείαν τῶν τίτλων αὐτῶν καὶ τῶν ὀνομάτων, κατ' ἄλφαβητικὴν σειρὰν τοῦ ὀνόματος τῶν συγγραφέων τῶν ἀνακοινώσεων Βλάχος Νικόλαος: Ἀναστάσιος ὁ Γόρδιος καὶ ἡ ἱατρικὴ (σσ. 634-643).

Γιανναροπούλου Ἰωάννα: Πιθανὰ διδάγματα ἀπὸ τὴν διάσωσιν ἐπιστλεῆς τοῦ Γιαννοῦλη πρὸς Παλλάδιον τὸν Πελοποννήσιον (σσ. 301-306).

Γκιόλας Μάρκος: Οἱ λειτουργίαι τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ χώρου

τῆς Εὐρυτανίας καὶ τῶν Ἀγράφων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (σσ. 324-403).

Γλαβίνας Ἀπόστολος: Ἀναστάσιος ὁ Παντοδύναμος (σσ. 466-491).

Γόνης Δημήτριος: Μελέτιος Συρίγος, Διδάσκαλος τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 343-465).

Γρηγοριάδης Κων /νος: Ἡ προσωποκρατικὴ θεμελίωση τῆς Ἑλληνορθοδόξου ἀγωγῆς (καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ) (σσ.212-221).

Γριτσόπουλος Τάσος: Ἀναζήτησις τῆς προσωπικότητος Εὐγενίου Γιαννούλη τοῦ Αἰτωλοῦ ὡς διδασκάλου (σσ. 75-136).

Δημητρακόπουλος Φώτιος: Ὁ Εὐγένιος Γιαννούλης καὶ οἱ σχέσεις του μὲ τὰ Τρίκαλα (σσ. 271-285).

Εὐθυμίου Γεώργιος: Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον 1768-1774 καὶ ἡ δεκαπενταετὴς παραμονὴ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος (σσ. 544-552).

Κετσοῦκης Κλεομένης: Μερικὲς πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς σκέψεις Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 146-168).

Λαζάρου Ἀχιλλεύς: Ἐπίγραμμα Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ λατινοφωνία Ἑλλήνων (σσ. 222-270).

Λυκούρη - Λαζάρου Ἑλλη: Βιβλιογραφικὰ Εὐγενίου Γιαννούλη Αἰτωλοῦ (σσ. 404-421).

Μεταλληνὸς Γεώργιος: Θεόφιλος Κορυδαλλεὺς - Εὐγένιος Αἰτωλός. Παραδόσεις ἀλληλοσυμπληρούμεναι ἢ ἀλληλοσποκλειόμεναι; (σσ. 422-433).

Μητσάκης Καριοφίλης: Οἱ ἀσματικοὶ κανόνες τοῦ Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ στὴν ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Ὀλύμπου (σσ. 137-145).

Μπουρδᾶρα Καλλιόπη: Ἀνέκδοτες ἐπιστολὲς Εὐγενίου Αἰτωλοῦ (σσ. 169-185).

Νικολόπουλος Παναγιώτης: Δύο ἄγνωστα χειρόγραφα τῆς «Ἑρμηνείας τῆς Τέχνης Ζωγραφικῆς» Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ (σσ. 499-514).

— Ὁ ἐπανευρισκόμενος νομοκανονικὸς κῶδιξ τοῦ Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ (σσ. 644-670).

Παπαμιχαήλ - Κουτρούμπα Ἄννα: Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός: Ἡ βιολογικὴ συγγένεια καὶ τὸ κοινωνικὸ του περίγραμμα (Κοινωνικοβιολογικὴ, ἀνθρωπολογικὴ προσέγγιση) (σσ. 307-323).

Παπαχαράλαμπος Ξενοφών: Θεία πρόνοια καὶ ἐν Χριστῷ σωτηρία κατὰ τὰς ἐπιστολὰς Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 186-211).

Πάσχος Π.: Ἀγιολογικὴ ἀνάγνωση τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 532-543).

Σάκκος Στέργιος: Ὁ βιβλικὸς χαρακτήρας τῶν προφητειῶν τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 625-633).

Σαρδελῆς Κώστας: Ὁ Ἀναστάσιος Γόρδιος καὶ ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα (σσ. 492-496).

Σκαρβέλη - Νικολοπούλου Ἀγγελικὴ: Ἀθανάσιος Ἱερομόναχος ὁ ἐλάχιστος ὁ ἐξ Ἀγράφων (σσ. 527-531).

Τριανταφύλλου Κώστας: Ὁ Ἀναστάσιος Γόρδιος καὶ αἱ Πάτραι (σσ. 497-498).

Τσουκνίδας Γεώργιος: Οἱ ὄροι Ἑλλάς, Ἑλλην, Ἑλληνιστῆς κλπ. στίς ἐπιστολὰς τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ (σσ. 286-300).

Κατσηφώτης Ἰωάννης: Διονύσιος ἱερομόναχος ἐκ Φουρνᾶ, ἱστοριογράφος (Πηγές καὶ ἐπιδράσεις στὴν «Ἑρμηνεία τῆς Ζωγραφικῆς Τέχνης») (σσ. 515-526).

Χριστόπουλος Παναγιώτης: Τὰ λείψανα καὶ τὸ Μονοστήρι Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ στὸ Καλικόντασι τῆς Μουζακιᾶς (σσ. 553-624).

Ἐπίκεντρον τῶν ἀνωτέρω ἀνακινώσεων, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν περισσοτέρων τίτλων, εἶναι ὁ προσφάτως ἀνακηρυχθεὶς εἰς ἅγιον ἱερομόναχος σοφὸς Διδάσκαλος τοῦ Γένους Εὐγένιος Γιαννούλης ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του (17ος αἰών). Ἡ φωτεινὴ αὐτῆ μορφή τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς παιδείας μας μὲ τὴν πολυσχιδῆ δράσιν, τὴν διδασκαλίαν, τὴν συγγραφὴν ἐπιστολῶν καὶ τὴν ἴδρυσιν ἀνωτέρων σχολῶν εἰς Εὐρυτανίαν προσέφερον ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὸ δουλωμένον Γένος καὶ συνετέλεσε σημαντικὰ εἰς τὴν πνευματικὴν του ἐγρήγορσιν, ἢ ὅποια ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν πολιτικὴν του ἀνάστασιν.

Ἡ ἐποχὴ τῆς δράσεως τοῦ σοφοῦ διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν του ὡς καὶ ἡ ἐν γένει περίοδος τῆς τουρκοκρατίας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Εὐρυτανίας καὶ τῶν Ἀγράφων, ἢ ὅποια λόγῳ εἰδικῶν συνθηκῶν κατάρθωσε νὰ διατηρήσῃ ἄσβεστον τὸν δαυλὸν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας κατὰ τὴν ζοφεράν διὰ τὸ ἔθνος μας δουλείαν, ἀποτελεῖ ἐν πολὺ ἐνδιαφέρον θέμα, τὸ ὅποσον χρῆζει εὐρυτέρας καὶ βαθυτέρας ἐρεύνης. Ὁ παρῶν ὀγκώδης τόμος ἀποτελεῖ μίαν πολὺ καλὴν συμβολὴν εἰς τὸν τομέα αὐτὸν καὶ πιστεύω ὅτι προσφέρει κεντρίσματα διὰ περαιτέρω ἐπιστημονικὰ συζητήσεις καὶ διερευνήσεις.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΘ. ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ

Ἰωάννου Κ. Προμπονᾶ, *Τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη καὶ τὸ Νεοελληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι*, Τόμος Α', Ἀθήναι 1987, σελ. 240.

Ὁ συγγραφεὺς ἀνήκει εἰς τοὺς ἐμβριθεῖς μελετητὰς τῆς Μυκηναϊκῆς γραφῆς καὶ ἔχει ἤδη δώσει δι' ἀξιολόγων μελετημάτων δείγματα τῆς σοβαρᾶς ἐπιδόσεώς του εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς γλώσσης τῆς γραμμικῆς Β γραφῆς καὶ τῆς ἐπιδράσεώς της ἐπὶ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη. Διὰ τοῦ βιβλίου του «Ἡ Μυκηναϊκὴ ἐπικὴ ποίησις μὲ βάση τὰ Μυκ. κείμενα καὶ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, Ἀθήναι 1980 (κρίσις ἐν ΠΛΑΤΩΝΙ 32/33 (1980-81) σελ. 441-443) ἔδειξε πειστικῶς ὅτι στερεότυποι τινες φράσεις τοῦ Ὀμήρου εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος τοῦ στίχου προέρχονται ἐκ λαϊκῆς ποιήσεως ἀναγομένης εἰς τὴν Μυκηναϊκὴν ἐποχὴν, ἀφοῦ αἱ φράσεις αὗται συνηντῶντο κατὰ τινὰ τρόπον ἐνδεικτικὸν εἰς τὰς πινακίδας ἐκ Πύλου, Κνωσοῦ ἢ Θηβῶν. Διὰ τοῦ βιβλίου του «Ἀνθολογία Μυκηναϊκῶν κειμένων» Ἀθήναι 1983 (κρίσις ἐν ΠΛΑΤΩΝΙ 34/35 (1982-1983) σελ. 290-4) ἀναλύει καὶ σχολιάζει μὲ ἀγγίλους παρατηρήσεις ὀρισμένας φράσεις τῶν πινακίδων καταλήγων εἰς ἀξιολόγους παρατηρήσεις διὰ τε τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν κειμένων καὶ διὰ τὸν τότε βίον τῶν κατοίκων καὶ τὰ ἔργα των. Διὰ τοῦ βιβλίου του «Ἀκριτικά» Α', Ἀθήναι 1985 (κρίσις ἐν ΠΛΑΤΩΝΙ 38, 1986) ἐξετάζει καὶ παραβάλλει ἀπὸ ἐπόψεως γλώσσης καὶ ὕφους τὸ Ποντιακῆς ἀκριτικῆς παραδόσεως ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα πρὸς τὰ δημοτικὰ τραγούδια καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς συναφείας αὐτῶν καὶ φυσικὰ τῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας συνεχίσεως τῆς ἐπικῆς παραδόσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ μνεῖα τῶν τριῶν τελευταίων ἐργασιῶν τοῦ